

7. DIRECTIVE 2013/48/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings, and on the right to have a third party informed upon deprivation of liberty and to communicate with third persons and with consular authorities while deprived of liberty. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0048>.

Галайдюк Анастасія Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Сухомлин Юлія Володимирівна,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

КЕРІВНИК ОРГАНУ ДІЗНАННЯ ЯК УЧАСНИК КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Начальником підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України є керівник органу дізнання. У разі відсутності підрозділу дізнання, повноваження керівника органу дізнання покладають на керівника органу досудового розслідування (п. 7-1 ч. 1. ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)). На відміну від керівника органу досудового розслідування, керівник органу дізнання не наділений правом здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків, користуючись повноваженнями дізнавача.

Керівник органу дізнання має значний вплив на перебіг досудового розслідування. Повноваження керівника органу дізнання є досить широкими і дозволяють йому здійснювати низку функцій:

1. Організаційну. Дана функція полягає у тому, що керівник органу дізнання наділений повноваженнями щодо організації роботи підрозділу дізнання. Наприклад, у відповідності до п. 1 ч. 2 ст. 39-1 КПК України: «Керівник органу дізнання уповноважений визначати дізнавача, який здійснюватиме дізнання, а у випадках здійснення дізнання групою дізнавачів визначати старшого цієї групи, який керуватиме діями інших дізнавачів» [1; 3]. Також, згідно з п. 4 Розділу IV Наказу Міністерства внутрішніх справ України (далі Наказ) «Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України» від 20.05.2020 № 405 керівник органу дізнання: «організовує та забезпечує постійний моніторинг стану оперативної обстановки на території обслуговування

й реагування на її зміни», «забезпечує чергування дізнавачів у складі слідчо-оперативних груп для їх виїзду на місце події за заявами і повідомленнями про кримінальні проступки» та здійснює інші повноваження, з метою організації робочого процесу [4].

2. Розпорядчу. Керівник органу дізнання наділений обов'язками щодо керівництва трудовим колективом та раціональним розподіленням завдань, котрі ставляться перед працівниками підрозділу дізнання. Ця функція передбачає, що керівник органу дізнання має право: «відсторонювати дізнавача від проведення дізнання за ініціативою прокурора, з власної ініціативи та призначати іншого дізнавача за наявності підстав, згідно КПК України, для його відводу (самовідводу) або неефективного дізнання ст. 39-1 КПК України [1; 3], «керує діяльністю відділу (сектору) дізнання територіального підрозділу поліції та є відповідальним за виконання покладених на нього завдань, додержання дізнавачами вимог законодавства України» тощо (п. 4 Розділу IV Наказу) [4]. Виконуючи дану функцію керівник органу дізнання може скласти ряд розпорядчих документів, до яких належать накази та розпорядження.

3. Контролюючу. З цього випливає, що керівник органу дізнання є уповноваженим щодо здійснення контролю за діяльністю працівників підрозділу дізнання. Він забезпечує організацію системи внутрішнього контролю, проводить перевірки та аудит діяльності підлеглих. У разі виявлення порушень, керівник застосовує внутрішні дисциплінарні заходи та звертається до вищих органів контролю. Відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 39-1 КПК України він може: «ознайомлюватися з матеріалами дізнання, давати дізнавачу письмові вказівки, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора», а згідно з п. 4 ч. 2 ст. 39-1 КПК України: «вживати заходів для усунення порушень вимог законодавства у разі їх допущення дізнавачем» [1]. Важливим є той факт, що у п. 7-1 ч. 1 ст. 3 та ст. 39-1 КПК України, у Розділі IV Наказу та в підпункті 3 п. 3 Закону України (далі ЗУ) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення до судового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень від 22.11.2018 № 2617-V прямо не вказано, що керівник органу дізнання є уповноваженим на самостійне проведення дізнання у провадженнях про кримінальні проступки [2; 4].

Завдяки своїм функціям та повноваженням, керівник органу дізнання має значний вплив на забезпечення ефективності та законності кримінального процесу. Його роль полягає у забезпеченні об'єктивного та справедливого досудового розслідування, захисті прав учасників процесу та досягненні справедливих рішень. Проте, необхідно пам'ятати, що успішність роботи керівника органу дізнання залежить від його професіоналізму, компетентності та додержання етичних норм.

Неможливість провадити дізнання керівником органу дізнання відповідно до КПК України порушує принцип незалежності та об'єктивності кримінального процесу. Це може призвести до

неправомірного впливу на дізнання, порушення прав громадян та несправедливих судових рішень. Необхідно забезпечити дотримання принципу незалежності та об'єктивності шляхом встановлення ефективного механізму контролю за діями керівника органу дізнання та забезпечення його відповідальності за порушення закону.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» № 720-IX від 17.06.2020 внесено пропозицію уповноважити керівника органу дізнання здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків, користуючись при цьому повноваженнями дізнавача, проте ці зміни не набрали чинності [5].

На мою думку, для реалізації відомчого контролю щодо діяльності дізнавача керівник органу дізнання обов'язково має бути уповноважений на безпосереднє здійснення дізнання, що повинно бути закріплене у КПК України. Таку необхідність можемо пояснити, провівши аналогію із здійсненням досудового слідства, під час виконання завдань якого керівник органу досудового розслідування має право самостійно проводити досудове розслідування у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17#Text>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

3. Судові та правоохоронні органи: мультимедійний навчальний посібник. / [М.А. Макаров, Ю.В. Терещенко, М.Й. Кулик, А.С. Симчук, В.В. Підвисоцький]. Київ : НАВС, 2022. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/spou_0922/info/vstup.html.

4. Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України» від 20.05.2020 № 405 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» : Закон України від 17.06.2020 № 720-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/720-20#Text>.